

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Petri Leurenii Societatis Jesu, SS. Theologiæ
Doctoris, & SS. Canonum Professoris Vicarius Episcopalis,
Sive Tractatus Quaternarius Per Quæstiones & Responsa
Canonica Deductus**

Leuren, Peter

Coloniae Agrippinae, 1708

651. An, & qualiter poßit visitare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74203)

quod ad eas multas, quæ à sacris Canonibus vel statutis Synodalibus pro delictis ad rectam quantitatem præfinita. Secus verò fit de iis, quæ ejus arbitrio vel per sententiam, nulla præcedente Canonum vel statutorum synodalium determinatione; eò quod hæc adhuc piis locis vel usibus sint applicandæ. Fagn. *loc. cit.* & ex eo Dript. juxta quod sapius censuit S. Congregatio. Quin & hac ratione penas non Residentium & concubinariorum applicandas in hoc casu (nempe ipso Judice ecclesiastico egente) adhuc piis locis tradit Barbosa ex decreto Concilii; sic decisum referente Aldan. *incomp. resolut. l. 5. tit. 1. num. 8.*

Quæstio 650. An, & qualiter Archidiaconus ferre possit censuras, & in specie an possit excommunicare?

1. **R**esp. primò. Ex antiqua & primava institutione Archidiaconi potestatem ferendi censuras, & nominatim excommunicationem non habebat; quia olim seu primitus tantum rerum ecclesiasticarum custodia & administratio, nulla autem jurisdictio aut cura animarum eidem commissa fuit. Laym. *ad c. Archidiacono. h. r. Pirh. ad h. r. num. 14.*

2. Resp. secundò. Sed & postmodum, dum progrediente tempore major evasit Archidiaconi potestas, ita ut & curam animarum haberet, ut constat ex *c. cum in cunctis. de elect.* & jurisdictionem ordinariam fori externi in alios clericos *c. 1. & 7. h. r.* Quin & excommunicare & censuras ferre possit, ut manifestè constat ex *c. dudum. de elect.* & *c. 1. de eo, qui furivè ordin. suscep.* & *ibi gl. v. Archidiaconum.* Adhuc tamen hanc potestatem excommunicandi, aliàsque censuras ferendi non tam de jure communi habuit aut modo habet, quam vel ex speciali Episcopi commissione, vel ex consuetudine legitime præscripta. Laym. *loc. cit.* Barbosa. *jur. eccles. l. 1. c. 24. num. 29.* ubi ait: Archidiaconus censuras imponit, non tamen sine Episcopi autoritate (pro quo citat Galgan. *de jur. publ. l. 3. tit. 2. num. 6.*) vel ex speciali consuetudine; non autem nomine proprio, pro quo citat Zech. *de rep. eccl. tit. 24. num. 13.* Suar. *de censur. d. 2. l. 2. num. 9.* Ant. Fabric. *in pr. benef. tit. de benef. cum dignit. num. 24. & c.* Pirh. *cit. num. 14.* ubi: valde probabile est, quod Archidiaconus non jure communi, sed solum vel ex speciali commissione Episcopi, quo sensu accipiendum *cit. c. 1. de eo qui furivè. ord.* vel ex consuetudine legitime præscripta excommunicare possit, aliàsque censuras inferre juxta *gl. in c. Archidiacono h. r. v. promulgare & ibidem Abb. num. 1.* Et clarissimè Azor. *Inst. mor. l. 3. c. 14. q. 3.* ubi: Archidiaconus jure communi non habet potestatem excommunicandi, suspendendi, sacris interdicens, & hoc est, quod volunt jura in *c. Archidiacono. de off. Archid.* potest tamen habere Episcopi autoritate mandatam & commissam, aut consuetudine comparatam, quam habebat olim Archidiaconus Ambianensis, ut constat ex *c. dudum. de elect.* ita ille. Sed neque ex eo, quod de jure communi curam illam animarum consistentem in jurisdictione fori externi habeat, sequitur, habere quoque eum de jure communi potestatem censuras ferendi,

Nam licet Laym. *Theol. mor. l. 1. tract. 5. p. 1. c. 33* dicat ad hanc jurisdictionem spectare, posse inobedientes penis ac censuris coercere, nil tamen vetat dicere, jurisdictionem illam non ita completè acceptam ei de jure communi competere; argumento nimirum aliorum textuum citatorum. Idque satis exprimit Azor, dum post paulò antè citata ejus verba mox subjicit: jure itaque communi Archidiaconus habet curam animarum, quæ possit clericos corrigere, eorum jurgia & causas audire, delicta ad Episcopum deferre. Atque ita tota res hæc pendet à consuetudine. Laym. *loc. cit.* citans *c. legimus. 24. dist. 93.*

Quæstio 651. An, & qualiter visitare possit Archidiaconus?

1. **R**esp. primò. De jure communi competit ei potestas visitandi, ut constat ex *c. 1. & 6. h. r.* estque visitatio hæc præcipuum ferè punctum officii ac jurisdictionis Archidiaconalis, tam salutaris, ut rectè inquit Laur. Dript. quam necessaria, dum per illam Episcopis rite impensam subsidiariam operam omnis Concilii Tridentini quod ad hæresum & pravorum dogmatum eradicationem, corruptorum morum correctionem, cultus & honoris divini promotionem intentio efficacissimè ad effectum deducitur.

2. Resp. secundò circa hanc visitationem statuitur primò *c. 1. h. r.* ut Archidiaconus de tertio in tertium annum (hoc est, saltè tertio quoque anno) si Episcopus non potest paræciam universam (hoc est totam Diocæsim, ut Pirh. *ad. h. r. n. 8.*) circumat, & cuncta, quæ emendatione indigent, ad vicem Episcopi sui corrigat & emendet. Verumtamen jure novo Tridentini *sess. 24. c. 33* statuitur, ut Episcopi propriam Diocæsim per se ipsos, aut si legitime impediti fuerint, per suum Vicarium Generalem aut visitatorem, si quos annis totam propter ejus latitudinem visitare non poterunt, saltè majorem ejus partem, ita tamen, ut toto biennio per se vel visitatores suos compleatur, visitare non prætermittant.

3. Statuitur secundò à Trid. *loc. cit.* quod Archidiaconi, Decani, & alii inferiores in suis ecclesiis, ubi hætenus visitationem exercere legitime consueverunt, debeant deinceps assumptò Notario de consensu Episcopi ibidem visitare per semetipsos. Unde apparet in hoc differentia inter Episcopum & Archidiaconum; nempe quod Episcopus languore detentus, aut aliis occupationibus implicatus visitatorem personaliter explere nequiverit, possit per suum Generalem Vicarium aut visitatorem expedire. Archidiaconi autem per se ipsos tantum visitare possint, etiam in casu legitimi impedimenti, ut clarè ostendit adversativa illa: *Archidiaconi autem*; nec non taxativè per se ipsos tantum Fagn. *in c. procuraciones. de censibus. n. 9.* ubi etiam rationem hujus differentie addit, & *num. 10.* subdit; hinc Archidiacono suum Archidiaconatum per alium visitare volenti ex S. Congregat. sententia prohibere Episcopum, non obstantè, quod ex immemoriali consuetudine ipse & prædecessores sui per alium visitarint. Ex quibus Fagnani verbis inquit Laurent. Dript. *in Spec. Archidiacon. 4. 9.* à contrario sensu elici posse, posse

posse Episcopum Archidiaconi suis concedere, ut per alios visitent; idque ob rationabiles causas, si vel aegritudine decumbant, aut alio modo inhabiles, si absentes sint, vel aliorum locorum Praelati, & semper residere nequeant, & cum Episcoporum licentia absint &c. & confirmat haec praesi moderna, inducitque pro hoc statuta Synodalia Osnabrugensia, in quibus dicitur: ut honori suo Archidiaconi provisum sit simulque officio, volumus non nisi tales Commissarios adhiberi, quam qui bona fama vitaeque inculpata, & moribus integris, & zelosi, ob amplexam etiam jurisdictionem sufficientis doctrinae &c. Interim tamen Episcoporum, ut inquit idem, interest scire, an in tali casu ad id munus idonei substituatur ab Archidiaconi Commissariis. Absolutè tamen consentire nequit Episcopus, ut id officii secularibus committatur, dum in visitationibus tam episcopalibus quam Archidiaconalibus super personarum ecclesiasticarum actus, moribus & conversatione debeat fieri inquisitio, & ea laico in personam ecclesiasticam sub pena excommunicationis interdicitur. *v. 2. de for. comp.* Illud quoque notandum, quod ad *loc. cit.* Tridentini ait Gallemart, si jurisdictione istorum inferiorum versaretur solum in videndis rationibus & computis ecclesiarum, per substitutos possent implere munus suum. De cetero profectò huic decreto minime satisficit, dum Archidiaconi visitationis istiusmodi molestias declinantes eandem committunt aliis tam in Theologia morali quam jure Canonico admodum rudibus, nec non sordido quatuor & ventri, etiam ad scandalum grave ipsorum, quos visitant, deditis.

4. Statuitur item *cit. loc.* à Tridentino, ut Archidiaconi aliique inferiores jus illud visitandi habentes visitationis suae rationem Episcopo intra mensem reddere, & depositiones testium, ac integra acta ei exhibere teneantur. idque eo fine, ut Episcopus sciat statum suae Dioecesis & animarum sibi commissarum. Neque tamen ideo Episcopus, aut eo impedito Vicarius aut visitator illius prohibeatur easdem ecclesias seorsim visitare, non obstantibus, inquit Concilium, quacumque consuetudine, etiam immemoriali, atque exemptionibus & privilegiis quibuscumque. *Laym. ad c. 1. h. t. num. 6. Pirh. n. 8.* Imò, ubi negligentiam adverteret Episcopus, deberet iterato visitare; cum illi principalis cura animarum ex officio incumbat. At tamen ad *cit. loc.* Trid. Gallemart, licet Episcopus possit iterum visitare ecclesias visitatas ab inferioribus, non potest tamen iterum punire punitos ab eis, nec ab eis absolutos cogere ad innocentiam suam demonstrandam. Quam verò salutaris foret quandoque iterata illa Episcoporum visitatio satis iudicant verba Adolphi III. Archiepiscopi Coloniensis apud Dripr. *a. 3.* dum inquit: *hactenus alio somno dormierunt Episcopi de Archidiaconorum visitatione securi, qui speciem quandam visitationis retinuerunt, sed deformem, & pravorum officiorum seu visitatorum quassum vitiosum ac reprehensibilem nunquam profectò, quod nunc serò querimus tot hereses, & sectae, moresque corrupti eo usque invaluisse, nec jaceret adeò disciplina ecclesiastica neglecta, si recte visitatum ab eis, quibus hoc munus incumbit, fuisset &c.* Quibus ipse Dripr. ex suo addit: sed
P. Leuren. *Tract. IV. De Archidiacon.*

in his malis non Archidiaconi solum, sed & Episcopi culpandi sunt, quippe quibus praecipua animarum cura ex officio incumbere, nec securum erat, Archidiaconorum, quos ipsi negligentia advertebant, curam omnia credere, sed per seipsum gregi sibi commisso intendere, crebro visitare, & casu quo haec ob negotiorum multitudinem vel non licebat, vel possibile non erat, saltem per viros, in quibus sciebant esse timorem Domini, zelum domus Dei ad vitia haeresesque eradicandas, pravosque coercendos magnanimitatem, & suos in Spiritualibus Vicarios Generales similia perficere. Licet enim Archidiaconus sit Episcopi oculus, est tamen talis oculus, qui & ipse in videndo patitur, & ab intrinsecis, nisi videns, cujus est oculus, bene dirigat, defectus varios incurrere potest &c. Poterit quoque Episcopus praestituere terminum Archidiacono ad visitationem expediendam, & praescribere comitatum ac equitatum, ne oneri sit ecclesiis, quas visitat. *Pirh. loc. cit.* juxta declarationem S. Cong. apud Gallemart. *ad cit. loc. Trid.* uti & apud Piassec. *in pr. episc. p. 2. c. 3. a. 8. num. 12.* quem citat Pirh. Porro visitatores praeter victualia moderata sibi ac suis necessaria nihil omnino exigere aut accipere debent *Laym. cit. n. 6.* de quo vide ipsam rextum fufum Tridentini *cit. c. 3.* ejusdemque declarationes allatas à Gallemart.

5. Statuitur denique circa hanc Archidiaconorum visitationem *c. 6. h. t.* ut non nisi semel in anno ecclesias proprias seu parochias speciatim ad suum Archidiaconatum spectantes visitet, nisi causa specialis emerferit, ob quam saepius visitari debeant.

Quaestio 652. Quid potestatis habeat Archidiaconus circa visitanda monasteria Regularium.

1. **R**esp. primò. Archidiaconi nullam habent potestatem visitandi in monasteria, siue sint mendicantium, siue non mendicantium, praeterquam enim, quòd de hoc satis constat ex responsione negativa data supra ad quaesitum: num jurisdictione (cujus praecipuum ferè exercitium consistit in visitatione & correctione) Archidiaconorum se extendat ad monasteria non exempta aliàs à jurisdictione episcopali. Hic tamen in specie confirmatur ex eo, quòd ne quidem ipsi Ordinarii seu Episcopi hanc potestatem habeant. Licet enim Episcopus assistentiam juris communis ac Tridentini habeat super jurisdictione Spirituali in omnibus ecclesiis tam regularibus quam secularibus suae Dioecesis, *v. cum olim. de praescriptionib. Fagn. ibid. n. 6.* modò tamen monasteria ferè omnia per diversa Pontificum privilegia exempta sunt à jurisdictione Episcopali, praecipue quòd ad hoc visitationis punctum. *Fagn. in c. tuarum. de privileg. n. 18.* ubi: regulares sunt exempti secunda speciei, & sic non comprehensivi in decretis & voluntatibus, de privileg. in 6. Sedes enim apostolica quorumcumque Ordinum Religiosos totaliter exempti ab Ordinariis jurisdictione, etiam ratione delicti commissi, contractus iniuri, ac rei existentis extra locum exemptum &c. nisi forte monasteria sint commendata, & in eis non
Y 3 vigeat